

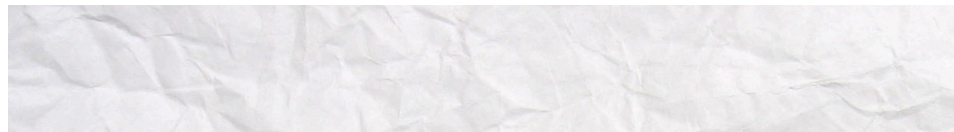
акція #Живі Письменники помічник вчителя

Акція #ЖивіПисьменники
Помічник вчителя

ГАЛИНА ВДОВИЧЕНКО

Про Галину Вдовиченко:
[На сайті БараБуки](#)
У [Вікіпедії](#)

Текст Галини Вдовиченко з [«Хрестоматії сучасної української дитячої літератури для читання в 3, 4 класах»](#) – [«Найдовші вуса», ст. 101-105.](#)

Додаткові джерела

Найвідоміші дитячі книжки Галини Вдовиченко (за посиланням можна більше дізнатися про книжку з огляду чи рецензії):

[«36 і 6 котів»](#)

«36 і 6 котів-детективів»

«36 і 6 котів-компаньйонів»

[«Ліга непарних шкарпеток»](#)

[«Мишкові миші»](#)

[«Сова, яка хотіла стати жайвороном»](#)

«Чорна-чорна курка»

«Котохатка»

3 «Гачок»

Почніть урок із «гачка» – цитати, епіграфа чи проблемного запитання, які привернуть увагу школярів. Ви можете обрати один із запропонованих «гачків» або вигадати власний.

Цитата

Спеціально для акції **#ЖивіПисьменники** Галина Вдовиченко поділилася історією з дитинства:

Я любила показувати молодшому брату фокуси: ховала його дрібні іграшки, діставала їх у нього з-поза спини, з кишені, з-за вуха. Брат був у захваті, вважав сестру справжньою чарівницею... Аж поки одного разу загубив свою улюблену машинку, шукав-шукав, а тоді приступив до чарівниці і попросив: «Покажи фокус!»... Довелося вигадувати гру: знайди машинку-втікачку і дізнайся у неї, чому так сталося...

З цієї історії ми бачимо, що майбутня письменниця з дитинства мала багату уяву, яка згодом знайшла вихід у її книжках для дітей. *Запитайте учнів, чи люблять вони вигадувати історії своїх іграшок? Які цікаві пригоди могли відбутися з іграшками, які тимчасово зникли?*

Після короткого обговорення скажіть школярам, що сьогодні вони побачать цю «чарівницю». Вона виросла і написала чимало веселих історій, і серед них – улюблені багатьма дітьми повісті про 36 і 6 котів.

«Вірю – не вірю»

Запропонуйте пограти у гру «Вірю – не вірю»: зачитайте школярам твердження та запитайте, які з них вони вважають правдою, а які – вигадкою?

- Галина Вдовиченко народилася в Лапландії / (відповідь: так);
- Перші книжки авторка почала писати в два роки / (відповідь: ні, проте саме тоді виникла любов Галини Вдовиченко до складання історій);
- Суперсилою персонажів Галини Вдовиченко є дружба / (відповідь: так);
- Одна з книжок письменниці має назву «Школа парних рукавичок» / (відповідь: ні, книжка називається «Ліга непарних шкарпеток»);
- Галина Вдовиченко чує своїх персонажів / (відповідь: так, письменниця каже, що персонажі в її уяві

5 цікавих фактів про автора

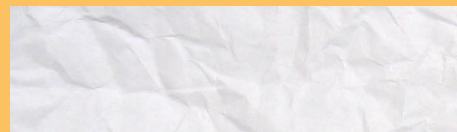
Ще один варіант розпочати урок – заінтригувати! Перш ніж вмикати відео про письменницю, зацікавте учнів яскравими біографічними фактами про неї. Наприклад:

- 1.** Ця письменниця народилася за Полярним колом;
- 2.** У дитинстві майбутня письменниця дуже любила вигадувати ігри. Серед її улюблених ексклюзивних ігор – «Сховайся на яблуні» і «Туп-туп»;
- 3.** Вона не уявляє свого життя без словників та енциклопедій і має вдома сотні книжок;
- 4.** Окрім того, що ця авторка пише класні книжки, вона також захоплюється гірськими лижами та дизайном одягу;
- 5.** У книжках цієї письменниці коти танцюють, миші співають, а шкарпетки грають у футбол.

самі їй щось про себе повідомляють).

Відповіді на ці запитання учні знайдуть у відео. Після перегляду відео Ви можете ще раз поставити учням ці запитання і перевірити, чи уважно школярі слухали Галину Вдовиченко.

Назвавши ці факти, поцікавтеся, чи здогадуються учні, кого Ви хочете їм представити. Після відповідей стисло розкажіть про Галину Вдовиченко та увімкніть відео.

після перегляду

Після завершення перегляду відеоролика можете повернутися до запитань із блоку «Вірю – не вірю» або поставити інші, наприклад:

- Як звати письменницю, з якою ви сьогодні познайомилися? Де вона народилася?
- Пригадайте назви книжок Галини Вдовиченко.
- Скільки котів згадано в назві книжок Галини Вдовиченко?

запитання від письменниці

На відео (5:08-7:08) Галина Вдовиченко зачитує уривок з повісті «36 і 6 котів-компаньйонів», після чого запитує: чим закінчилася зацитована ситуація? Хто і як врятував футбольний матч? Якщо учні не читали названу повість і не знають, як коти впоралися з цим викликом, вони можуть запропонувати власні сюжетні рішення.

інтегровані уроки

Запорукою опанування нової інформації є її актуалізація в різних ситуаціях, тому ми наполегливо радимо не обмежувати знайомство з Галиною Вдовиченко лише переглядом відеоролика. Далі ми пропонуємо перелік різноманітних творчих завдань, які Ви можете застосувати на інтегрованих уроках. Поеднувати нову інформацію (посилаючись на відео, яке проглянули учні) із матеріалами тематичного плану зовсім не складно. Ви можете обрати кілька готових завдань або створити власні, які щонайкраще відповідатимуть тим знанням, які в саме опановують Ваші учні – важливо лише, аби під час виконання цих завдань ще раз пролунало ім'я письменниці та/або назви її творів і персонажів.

Для деяких завдань ми підготували візуальні матеріали (додаток із назвою «Опорні слайди»). Ви можете поставити слайд із відповідним завданням під час роботи.

Я досліджую світ

Творення похідних прізвищ за допомогою суфіксів

У книжці «36 і 6 котів» компанія котів-безхатків знайшла прихисток у пані Крепової. У тексті є коротка згадка про походження цього прізвища:

- Як ви називаєтеся? – пропищало кошеня.
- Пані Крепова, – відповіла господиня, не забуваючи почухувати Баронесу.
- А чому пані Крепова? – напосідало кошеня.
- Бо мого чоловіка було звати Креп, он його фотопортрет на стіні.

Галина Вдовиченко, «36 і 6 котів»
Іл. Наталки Гайди (Видавництво Старого Лева)

Цей уривок – «гачок», щоб розпочати розмову про суфікси та їхню роль у творення прізвищ.

Звісно, існує дуже багато способів, у які творилися українські прізвища. Вони вказували на професії людей (Бортник – той, що має справу з бортами (стовбури, у яких розводили бджіл)), Бондар – той, що виготовляв дерев'яні діжки, Ткач, Швець, Кравець, Гончар тощо), на їхнє походження (Дубневич, Фастівець, Дніпровський, Вишневецький), на характерні риси (Довгань, Бородач, Смішко, Губар, Стогній, Бігун). Але з давніх часів одними з найпоширеніших прізвищ були ті, які посилялися на імена чи прізвища родичів людини – батьків, дідів тощо. З'являлися такі прізвища за допомогою суфіксів, які вказували на цю спорідненість.

Для цього використовували півтори сотні суфіксів!
Ось кілька основних суфіксів, за допомогою яких утворювали нові прізвища:

-ОВ-, -ІВ-, -ІВН-, -ИН-:

Креп – Крепова (дружина Крепа), Гнат – Гнатів (син Гната), Маруся – Марусин (син Марусі). Суфіксом -івн- утворювали прізвище дочки: Лебедівна (дочка Лебеда), Бондарівна (дочка Бондаря), Косачівна (донька Косача), але оскільки за традицією після одруження дівчина зазвичай брала прізвище чоловіка, то такі похідні прізвища зустрічаються значно рідше за інші.

Суфікс **-их-** часто додавали до прізвища чоловіка, аби утворити похідне прізвище дружини: Павло – Павлиха, Юрко – Юрчиха. Згодом від цих похідних утворювали похідні наступного рівня за допомогою суфікса **-иш-**: син Павлихи – Павлишин, син Юрчихи – Юрчишин.

Поширеними в Україні є прізвища, що закінчуються на **-енко**.

Вони так само утворені додаванням суфікса **-енк-** до основи, яка вказувала на батьків дитини: Іваненко – син Івана, Варченко – син Варки (Варвари), Бондаренко – син Бондаря, Шевченко – син шевця, Кравченко – син кравця, Ткаченко – син ткача тощо. Втім, для цього могли використати і суфікс **-чук**: син шевця – Шевчук, син кравця – Кравчук, син ткача – Ткачук.

Чи є серед учнів вашого класу школярі з прізвищами, утвореними за допомогою одного зі згаданих суфіксів? Чи можуть вони тепер припустити, як саме утворилося їхнє прізвище? Для прикладу згадайте прізвище Галини Вдовиченко. Від якого слова і за допомогою якого суфіксу воно утворилося?

2. вигадування імен літературним персонажам

У книжках Галини Вдовиченко багато персонажів – чого варті лиш славетні 36 і 6 котів! І кожен персонаж має власне ім'я. Проте, як письменниця називає своїх героїв, вона розповіла у відео (4:20-4:47). Галина Вдовиченко каже, що персонажі самі підказують їй, як їх мають звати.

Ім'я є важливою частиною літературного образу. Часто воно нерозривно поєднане з персонажем та його особливостями. *Запропонуйте учням перевтілитися в письменників і створити кількох героїв. Хто це буде – люди, тварини, персоніфіковані об'єкти чи явища? Які у них будуть характери? Як це вплине на ім'я цих осіб?*

Якщо учням сподобається ця вправа, можна також дописати, в яких стосунках перебувають ці персонажі одне щодо одного та яка між ними можлива взаємодія. За бажанням школярі можуть записати свої історії.

Можна виконати інше завдання – вгадати імена відомим, але безіменним літературним персонажам.

Для початку пригадайте якусь відому всім казку, наприклад, «Колобка». Випишіть усіх дійових осіб. *Запропонуйте учням дати імена дідові, бабі, тваринам і самому колобку (адже «колобок» – це видова назва круглої випічки, але не ім'я). Чому саме такі імена обрали ваші учні? Чи змінилося враження школярів про персонажів, відколи у тих з'явилися імена?*

інформатика

пошук інформації

Коли ми бажаємо більше дізнатися про щось або про когось, ми шукаємо потрібну інформацію в мережі інтернет. Завдання вчителя – показати учням, які є пошукові служби, як ними користуватися, як формулювати запити й аналізувати одержані відповіді. Якщо Ваші учні ще не ознайомлені з алгоритмом пошуку, за допомогою наявних технічних приладів (смарт-дошка, проектор, ноутбук) покроково покажіть, як шукати в інтернеті. Якщо ж учні вже володіють цими знаннями, це завдання можна дати для самостійного виконання на уроці або вдома.

Учні мають самостійно або з Вашою допомогою знайти відповіді на одне або кілька запитань:

1. Скільки книжок налічує серія про 36 і 6 котів? Як називаються ці книжки?

(Відповідь: наразі це чотири книжки: повісті «36 і 6 котів», «36 і 6 котів-детективів», «36 і 6 котів-компаньйонів» і книжка-картинка «Котохатка»).

2. У яких містах за своє життя побувала Галина Вдовиченко? Де вона живе зараз?

(Відповідь: жила на Кольському півострові, Івано-Франківську, Надвірній, Рава-Руській, Москві. Зараз мешкає у Львові).

3. Що колекціонує Галина Вдовиченко?

(Відповідь: різні види рукавичок: пальчата, мітенки, гловелети).

українська мова та література

Т робота з цитатою

Пані Крепова здивовано роздивлялася kota та його картату пов'язку на оці. Їй була підозріло знайома ця синьо-зелена тканина. Чи не племінникова це хустинка? Чи не в її дорогого небожа зухвалий котяра поцупив таку необхідну річ?..

Смугастий кіт завмер на килимку перед дверима, зирячи одним оком ізнизу вгору. Воно лагідно зблискувало. Глянувши на цього халамидника, можна було подумати, наче він щойно ледь урятувався від зграї розлючених псів. Кошлата скуйовджена шерсть стирчить навсібіч жорсткими кущиками, на носі – свіжа подряпина. Хвіст схожий на щітку для миття пляшок. Іще й око, втрачене, ясна річ, у бійці. Вуличний кіт, що й казати.

Галина Вдовиченко «36 і 6 котів»
Іл. Наталки Гайди (Видавництво Старого Лева)

Роздрукуйте текст або кілька речень і запропонуйте вправи, наприклад:

- Підкреслити в тексті іменники, прикметники, дієслова;
- Підкреслити підмети і присудки;
- Запитайте учнів про значення слів «картатий», «небіж», «зирити», «халамидник», «скуйовджений».

2 «загублені літери»

Деякі літери десь загубились. Підставте загублені літери та прочитайте таємний код. Що ж він означає? (Відповідь: Із загублених літер складається заохочення «Ви супер-герої»).

З нижньої шухлядки прочиненої шафи изирали шкарпетк. Звичайні шкарпетки, лише розпаровані. В_i — по одній. Усі — різні.

Синя з діркою там, де великий палець. Біла спортивна, з ф_тбольним м'ячем на боці. Те_ла зимова, спл_тена на дротах з овечої вовни. _оже-ва з двома смужками, голубою та синьою. Сму_аста, наче з_бра. Маленька з ведмедиками. Т_ошки більша з машинкою. І ще кілька різних, неподібних одна на _дну.

І всі ці розпаровані шкарпетки, кожна — без своє_ половинки, уважно спостерігали за тим, як господар збирається на роботу.

Галина Вдовиченко «Ліга непарних шкарпеток»
Іл. Арсена Джанікяна (Видавництво Старого Лева, 2019)

образотворче мистецтво

Прочитайте початок повісті «Ліга непарних шкарпеток» та намалюйте ілюстрацію до нього:

З нижньої шухлядки прочиненої шафи визирали шкарпетки. Звичайні шкарпетки, лише розпаровані. Всі — по одній. Усі — різні.

Синя з діркою там, де великий палець. Біла спортивна, з футбольним м'ячем на боці. Тепла зимова, сплетена на дратах з овечої вовни. Рожева з двома смужками, голубою та синьою. Смугаста, наче зебра. Маленька з ведмедиками. Трошки більша з машинкою. І ще кілька різних, неподібних одна на одну. І всі ці розпаровані шкарпетки, кожна — без своєї половинки, уважно спостерігали за тим, як господар збирається на роботу.

Галина Вдовиченко «Ліга непарних шкарпеток»
Іл. Арсена Джанікяна (Видавництво Старого Лева, 2019)

математика

1. 36 і 6 котів зустріли Лігу непарних шкарпеток і вирішили з'ясувати, кого з них більше. Чий гурт переміг, якщо відомо, що в Лізі, попри назву, було 15 пар шкарпеток і ще 17 шкарпеток без пари?

2. Коли товариства з'ясували, кого більше, вони вирішили об'єднатися для спільної гри. Скільки тепер учасників у об'єднаного колективу котів і шкарпеток?

3. Скільки всього лап у 36 і 6 котів?
За мотивами повістей Галини Вдовиченко «Ліга непарних шкарпеток», «36 і 6 котів»